

АНОТАЦІЯ ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Біологічні основи розвитку людини»

1. Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
(освітньо-професійна програма)
2. Спеціальність: 014 Середня освіта (Хімія)
3. Освітня програма «Середня освіта (Хімія, Біологія та здоров'я людини)»
4. Рівень вищої освіти першій (бакалаврський)
5. Назва дисципліни: Біологічні основи розвитку людини.
6. Лектори: Данилків Ольга Миколаївна, доцент кафедри біології та методики її викладання, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.
7. Статус дисципліни: варіативна.
8. Курс, семестр: II; III курс, 4 і 5 семестри.
9. Кількість кредитів: 12,5. Модулів – 4. Всього 375 академічних годин; лекцій 82 годин, практичних занять 82 годин, самостійної роботи 211 годин.

10. Попередні умови для вивчення дисципліни: Дисципліна «Біологічні основи розвитку людини» тісно пов'язана з цитологією, гістологією, ембріологією, генетикою, біохімією та іншими науками. Вона є варіативною загальнобіологічною дисципліною та відіграє важливу роль в процесі підготовки майбутніх вчителів для проведення та організації науково-дослідної роботи у гуртках, секція МАН тощо. Варіативна навчальна дисципліна «Біологічні основи розвитку людини» є базою при вивченні курсів «Фізіології людини», «Антропогенетики з основами медичної генетики», «Вікової фізіології та валеології», «Антропології» та ряду біологічних дисциплін, а також потрібна для фахівців практичної медицини.

11. Опис дисципліни (мета, завдання, результати, зміст і структура, форми контролю):

Мета викладання дисципліни: сформувати цілісну систему знань про розвиток людини і механізми, що забезпечують розвиток людини, а також теоретичні уявлення щодо будови організму та його органів і систем органів у взаємозв'язку з їхніми функціями та розвитком в філогенезі та онтогенезі не лише для викладання цього предмета в школі, а й для практичного використання, а саме для контролю за фізичним розвитком дітей, уміння обґрунтувати правила особистої гігієни для організації раціонального харчування, тренування організму, надання першої медичної допомоги, а також дотримання здорового способу життя.

Основне завдання вивчення дисципліни: основне завдання курсу полягає в тому, щоб викласти в єдиному комплексі навчальний матеріал, що стосується знання про розвиток людини і механізми, що забезпечують розвиток впродовж онтогенезу людини.

Завдання вивчення дисципліни:

1) формування у студентів матеріалістичного світогляду про закономірності розвитку людини;

2)поглиблення та розширення загальнотеоретичної, біологічної й методичної підготовки студентів;

3)оволодіти основними термінами, поняттями і характеристикою методів біології розвитку;

4)формування знань о процесах розвитку в їх реальній послідовності і взаємозв'язку;

5)вироблення навичок та вмінь у використанні отриманих знань в практичній діяльності;

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після вивчення навчального курсу за вибором «Біологічні основи розвитку людини» студенти повинні знати:

- особливості будови і розвитку статевих клітин (гаметогенез);
- розвиток основних стадій раннього онтогенезу (бластуляцію, гастрюляцію та нейруляцію);
- молекулярно-генетичні механізми процесів розвитку;
- періодизацію постнатального розвитку;
- мікроскопічну та макроскопічну будову органів;
- будову функціональних систем організму;
- будову органів та системи органів у взаємозв'язку з функціями;
- елементи будови організму людини на макетах.

Зміст і структура: курс складається зі вступної частини і вісімнадцяти тем:

- (1) Гаметогенез: сперматогенез, овогенез;
- (2) Основи ембріології;
- (3) Механізми онтогенезу;
- (4) Ембріональна індукція та генетичний контроль розвитку;
- (5) Вплив шкідливих речовин на розвиток плоду
- (6) Постембріональний період онтогенезу, його періодизація
- (7) Вікові зміни центральної нервової системи;
- (8) Вікові зміни залоз внутрішньої секреції;
- (9) Вікові зміни імунної системи і факторів неспецифічного захисту;
- (10) Вікові зміни систем крові;
- (11) Вікові зміни серцево-судинної системи;
- (12) Вікові зміни дихальної системи;
- (13) Вікові зміни травної системи;
- (14) Вікові зміни обміну речовин та енергії;
- (15) Вікові зміни терморегуляції;
- (16) Вікові зміни опорно-рухової системи;
- (17) Вплив різних чинників на ріст і розвиток людини;
- (18) Старість як завершальний етап онтогенезу людини.

13. Система оцінювання курсу

Поточний контроль з вивчення дисципліни. «Біологічні основи розвитку людини» здійснюється за допомогою контрольних опитувань або шляхом аудиторного тестового контролю з теоретичних питань, написання модульних контрольних робіт (колоквіумів), контрольних робіт, виконання індивідуальних домашніх завдань, завдань самостійної роботи а також за результатами практичного виконання і захисту лабораторних робіт. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям, під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не входять до структури практичного заняття. Застосовується об'єктивний (стандартизований) контроль теоретичної та практичної підготовки студентів. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестування, проведення лабораторних досліджень і трактування та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності та самостійної роботи (у балах) та оцінки модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення лабораторних робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал.

Підсумковий контроль. З дисципліни «Біологічні основи розвитку людини» передбачена у **4 семестрі** така форма семестрового контролю, як **залік**, а у **5 семестрі** **екзамен**, який проводиться згідно розкладу екзаменаційної сесії. Підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни розраховується як сума балів за результатами поточного контролю та самостійної роботи (60 балів) та екзаменаційної оцінки (40 балів) і виставляється за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання для студентів денної форми навчання. Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за кредитно-трансферною накопичувальною системою (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінки за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно), за шкалою ЄКТС – підсумки семестрового контролю заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів (FX, F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

12. Форми організації контролю знань. Оцінювання проводиться за видами навчальної діяльності: ЛК – лекційний контроль з теоретичного лекційного матеріалу; К – колоквіум з теоретичного лекційного матеріалу; СРТ – опанування та захист самостійно вивченого теоретичного матеріалу; РРЗ (ДЗ)

– виконання індивідуальних домашніх завдань, ПЗ – підготовка до занять та опанування практичних навичок; МКР – модульна контрольна робота; СБ – середній бал за лабораторні заняття; ІДЗ – виконання і захист індивідуальних завдань.

13. Навчально-методичне забезпечення.

Перелік та зміст навчально-методичного забезпечення вивчення курсу за вибором «Біологічні основи розвитку людини» включає в себе: – конспект або розширений план лекцій з курсу «Біологічні основи розвитку людини»; – тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів; – завдання для лабораторних робіт та самостійної роботи; – питання, завдання для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів;

14. Література для вивчення дисципліни.

Основна

1. Ріст і розвиток людини: підручник/ В.С. Тарасюк, Н.В. титаренко, І.Ю. Андрієвський та ін.; За ред. В.С.Тарасюка, І.Ю. Андрієвського. – К: Медицина, 2008. -400с.
2. Биология в 2-х книгах Кн.1 Учебник для медич. спец вузов. Под ред. В.Н. Ярыгина. М.: - Высшая школа, 2003.-432с.
3. Гилберт С. Биология развития (в 3-х томах). М.: Мир, 1993.
4. Корочкин Л.М. Действие генов в онтогенезе: курс лекцій. Новосибирск: НГУ, 1976 (рос.)
5. Медична біологія. За ред. В.І.Пішака, Ю.І. Банори. Підручник. Вінниця: Нова книга, 2009. -608с.
6. Ріст і розвиток людини. Підручник. За ред. В.С.Тарасюка, І.Ю. Андрієвського. – К: Медицина, 2008. -400с.
7. Тейлор Д., Грин Н., Стаут У. Биология: В 3-х т. Т. 3: Пер. с англ. /Под ред. Р. Сопера – 3-е изд., - М.: Мир, 2010. – 451 с.
8. Трускавецький Є.С., Мельниченко Р.К. Гістологія з основами ембріології: Підручник. – К.: Вища шк., 2005. – 327 с.
9. Коляденко Г.І. Анатомія людини. Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
10. Людина. Навчальний посібник з анатомії та фізіології. Вид. 3—те; оновлене видання. / Гол. ред. Тоні Сміт; Перекл. з англ. І. Гаврилюк, О. Гаврилюк, У. Галюк та ін. За наук. ред. О.Заячківська, М.Гжегоцький. – Львів: “Бак”, 2000, 2002, 2003. – 240 с.
11. Самусев Р.П. Атлас анатомии человека: Учеб. пособие для студентов высш. мед. учеб. заведений / Р.П. Самусев, В.Я. Липченко. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: ООО «Издательство Оникс»: ООО «Издательство «Мир и Образование», 2006. – 768 с.
12. Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека. В 2 кн.: Учеб. для студ. биол. и мед. спец. вузов. Кн. 1. - – М.: Издательский дом “ОНИКС 21 век”: Альянс-В, 2001. – 463 с.

13. Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека. В 2 кн.: Учеб. Для студ. биол. и мед. спец. вузов. Кн. 2. - М.: Издательский дом "ОНИКС 21 век": Альянс-В, 2001. - 432 с.

14. Свиридов О.І. Анатомія людини: Підручник / За ред. І.І. Бобрика. - К.: Вища шк., 2000. - 399 с.

Допоміжна

1. Алберт СБ. Молекулярная биология клетки / С.Б. Альберт, Д. Брей, Дж. Льюис, М. Рефф, К. Роберте, Дж. Уотсон. М.: Мир, 1994. Т. 1 - 3.

2. Алмазов И. В. Атлас по гистологии и эмбриологии / Й.В. Алмазов, Л. С. Сутулов. М.: Медицина, 1978.

3. Волкова ОВ. Гистология, цитология и эмбриология: Атлас. / О.В. Волкова, Ю.К. Елецкий. М.: Медицина, 1996.

4. 7'. Карлсон Б. Основы эмбриологии по Пэттену / Б. Карлсон. М.: Мир, 1983. Т. 1,2.

5. Кноррэ Б. Краткий очерк эмбриологии человека / Б. Кноррэ. М.: Медицина, 1967.

6. Маслова Г.Т. Биология развития: основы сравнительной эмбриологии: курс лекций / Г.Т. Маслова, А.В. Сидоров. Минск: БГУ, 2009.

7. Мушкамбарое Н.Н. Молекулярная биология / Н.Н. Мушкамбаров, СЛ. Кузнецов. М.: МИА. 2003.

8. Студеникина Т.М. Эмбриология /Т.М. Студеникина, Б.А. Слука Минск: Харвест, 2009.

9. Фаллер Дж. Молекулярная биология клетки / Дж. Фаллер., Д. Шилдс. М.: БИНОМ-Пресс. 2003.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.google.com.ua/url?url=http://arr.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/>

Цигикало О.В. АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ. Ілюстрований навчальний посібник для самостійної підготовки студентів до практичних занять.

2. <http://lib.mdpu.org.ua/e-book/anatomiya/>

Аносов І.П. Хоматов В.Х. Чай С.М. АНАТОМІЯ.

3. <http://anatomia.at.ua/photo/> Анатомічний атлас - Анатомія людини.

4. <http://www.allmedlit.pp.ua/anatomia> Медична література.